

Dyskans dew ha dew-ugens (42)

An nessa dyskans ha dew-ugens

Imperative

Read the following conversation. Gwra redya an keskows a syw, kemmerys dhiworth Kevarwoedhyow, Keskowsow Istorek ha Keskowsow gans John Parker.

- Alan: Gav dhymm, mar pleg. My a vynn mos dhe'n gorsav hyns-horn, mes estren ov vy y'n ranndiryow ma. Rakhenna, ny wonn an fordh.
- Brian: Ytho, wel, a welydh an fordh-a-dro ena?
- Alan: Gwelav.
- Brian: **Kerdh** di ha treyl a-dhyghow. **Hol** an fordh bys y'n dreusva sebra. **Treus** an fordh ena. Fur yw gul devnydh a dreusvaow, a nyns yw?
- Alan: Yw, yn surredi. Bysi yw dhe bubonan bones war.
- Brian: **Treyl** a-dhyghow, ena **treyl** a-gledh a-dro dhe'n gornell. Ty a welydh treusva arall. **Treus** hi, ha **treyl** a-dhyghow, ha **diyskynn** fordh henwys "Stret Gogledh". **Pes** war an fordh ma bys y'n goeles. Nyns eus daromres ynni dy' Gwener awos bos an fordh deges rag daromres dy' Gwener. Gwithys yw rag kerdhoryon. Pan dhrehedhydh an goeles, **treyl** a-gledh ha tremena an arghantti Lloyd. A gonvedhydh bys omma?
- Alan: Konvedhav. **Pes**, my a'th pys.
- Brian: Ytho, ha'n arghantti tremenys, ottajy lemmyn yn Stret Marghasyow. Ty a welydh a-ragos kons ledrek. **Kerdh** war-nans. Dhe'n goeles yma treusva belikan gans golowys, ha Soedhva an Post a-dal. **Pok** an boton, **gorta** erna dheu ha bos gwyrddh an golow, ha **treus** an fordh. A gonvedhydh ta?
- Alan: Konvedhav; yma treusva belikan y'm tre vy.
- Brian: Pur dha, lowen ov vy y glewes. **Diyskynn** Stret Marghasyow dh'y woeles, **treus** treusva belikan arall, **treyl** troha'th tyghow, ottajy wor'tiwedh dhe'n gorsav.
- Alan: My a woer meur ras dhis, syrra. Kuv osta dres eghenn.
- Brian: Awos travyth! **Gav** dhymm, **gas** vy dhe wovynn orthis, mes prag y fynn'ta mos dhe'n gorsav?
- Alan: My a vynn vyajya dhe Druru y'n tren.
- Brian: Ogh, drog yw genev klewes henna. Y'n gwella prys, ha ty devedhys dhe'n gorsav, yma gorsav kytrrin rybdho.
- Alan: Prag y leverydh henna?
- Brian: Awos bos deges an hyns-horn nans yw diw seythun lemmyn. Res yw dhis vyajya dhe Druru yn kytrrin. Chons da, sos!

kerdh (kerdhes)	<i>walk</i>	<i>See note 1</i>
di	<i>there, thither</i>	
hol (holya)	<i>follow</i>	<i>See note 1</i>
treus (treusa)	<i>cross</i>	<i>See note 1</i>
bones	<i>to be</i>	<i>See note 3</i>
treyl (treilya)	<i>turn</i>	<i>See note 1</i>
diyskynn (diyskynna)	<i>descend, go down</i>	<i>See note 1</i>
pes (pesya)	<i>continue</i>	<i>See note 1</i>
ha'n arghantti tremenys	<i>having passed the bank</i>	
pok (pokya)	<i>poke</i>	<i>See note 1</i>
gorta (gortos)	<i>wait</i>	<i>See note 2</i>
Erna dheu ha bos gwyrdd an golow	<i>Until the light becomes green</i>	
ygni	<i>in it</i>	<i>See note 4</i>
Awos travyth!	<i>It's nothing!</i>	
ha ty devedhys dhe'n gorsav	<i>having arrived at the station</i>	
Chons da, sos!	<i>Best of luck, mate!</i>	

Notenow

1 *There is an imperative mood in Cornish which uses the conjugated verb but it is more common to use gul or gasa with the infinitive/verbal noun*

Gwra mires orth an lyver!   *Look at the book!*
 Gwrewgh mires orth an lyver!   *Look at the book!*

Na wra mires orth an lyver!   *Don't look at the book!*
 Na wrewgh mires orth an lyver!   *Don't look at the book!*

There is no form for the 1st person singular so we use the verb gasa

Gas vy dhe entra!   *Let me come in!*

If you wish to use the conjugated form the endings are:

<i>1s does not exist</i>	<i>2s stem</i>	<i>3s -es</i>
<i>1p -yn</i>	<i>2p -ewgh</i>	<i>3p -ens</i>

Bos		Gul	
gas vy dhe vos	<i>let me be</i>	gas vy dhe wul	<i>let me do</i>
bydh	<i>be</i>	gwra	<i>do</i>
bedhes	<i>let him be</i>	gwres	<i>let him do</i>
bedhen	<i>let us be</i>	gwren	<i>let us do</i>
bedhewgh	<i>be</i>	gwrewgh	<i>do</i>
bedhens	<i>let them be</i>	gwrens	<i>let them do</i>

2 There are a few irregular imperatives

Gortos   to wait   gorta!   wait!

3 alternative, older forms of the verb

A few verbs may also be found in an alternative form

Bos = bones   ow pos = ow pones

Mos = mones   ow mos = ow mones

Dos = dones   ow tos = ow tones

Doen = degi   ow toen = ow tegi

Gul = gwruthyl* = gruthyl = guthyl   ow kul = ow kwruthyl = ow kruthyl = ow kuthyl

Note gwruthyl is used for to create

No other part of the verb is affected: the conjugation of bones, for example is identical to the conjugation of bos

4 yn

The preposition yn also declines

ynnov <i>in me</i>	ynnos <i>in you</i>	ynno <i>in him/it</i>	ynni <i>in her/it</i>
ynnnon <i>in us</i>	ynnnowgh <i>in you</i>	ynna <i>in them</i>	

Exercise 1 Oberenn 1 *Translate the following* Gwra treylya an lavarow a syw

- 1 Kemmer an lyver ma, mar pleg!
- 2 Dege an daras, mar pleg!
- 3 Ro an lyver dhe Beder, mar pleg!
- 4 Pys e, po hi, a igeri an lyver dhe folenn ugens ha lenn an kynsa linenn!
- 5 Skrif an lyther lemmyn!

Exercise 2 Oberenn 2 *Translate the following* Gwra treylya an lavarow a syw

- 1 *Take that dog outside!*
- 2 *Close the window, please, it's cold!*
- 3 *Open the door, please, my hands are full!*
- 4 *Go to school now!*
- 5 *Give the money to Robert!*
- 6 *Ask Susan for the book!*
- 7 *Let's go to the beach!*
- 8 *Tell me what he said!*
- 9 *Wear your coat, it's very windy!*
- 10 *Open this envelope, there's money in it!*

Exercise 3 Oberenn 3 *Read the passage and answer the questions which follow, in English.* Red an skrif ha gorthybi orth an govynnow a syw yn **Sowsnek**

AN ORSEDH (*adapted from the original KDL course, amendys dhiworth an kynsa steus KDL*)

Mis Gwynngala y hwra Yowann, Jenifer, Lowena ha Peder vyajya y'n karr drefenn bos hwans dhedha gweles Gorsedh Kernow. Lowena a gar gweles an Verdh ha'n Bardhesow y'ga fows las splann aga sav war an pras gwyrddh. Da yw gensi an baneryow rudh, melyn ha du, ha Kledha Myghtern Arthur ow poyntya troha'n ebron. Ass yw gwel vrav! Jenifer a gar gweles an mowesi ow tonsya, gwyrddh aga fows ha bleujennow y'ga diwla. Da yw gans Yowann Galow an Orsedh. "Eus Kres?" an Bardh Meur a wra gelwel teyrgweyth, hag an Verdh a worthyp teyrgweyth bos kres. Ev a gar ynwedh an solempnita kewsys ha kenys yn Kernewek. Wosa i dhe vos dhe'n Orsedh lies blydhen, Yowann a woer geryow an solempnyta dre gov. Martesen y fydh bardh y honan neb dydh. Treweythyow yma'n Orsedh synsys yn neb tre yn-mysk an chiow, hag ogas dhe'n eglos. Treweythyow yma hi synsys pell dhiworth annedhow mab-den, yn-mysk gwelyow, breow ha bronnow war an woen po an hal, ogas dhe avon, heyl po koes. Splann yw an howl! Nyns eus nevra hager awel na glaw y'n jydh a'n Orsedh! Gwir yw an gewer dhe vos splann herwydh usadow mes res yw leverel an Verdh dhe weles glaw a-dermyn dhe dermyn.

- 1 P'eur yw synsys an Orsedh?
- 2 Py liw yw pows an Verdh/
- 3 Pandr'a gar Jenefer?
- 4 Piw a wra gelwel, "Eus kres?"
- 5 Pes termyn a wra gorthybi an Verdh?
- 6 Py yeth yw kewsys yn solempnita an Orsedh?
- 7 Ple'ma'n Orsedh synsys?
- 8 Yw Yowan bardh an Orsedh?
- 9 Eus glaw po hager awel y'n jydh an Orsedh?
- 10 A wruss'ta gweles solempnita an Orsedh?

Exercise 4 Oberenn 4 *Complete the story.* Gorfenn an hwedhel ma

'Igor an gist' a leveris hy mamm. Hi a'n gwrug hag ynni hi a welas ...